

Addersymposium in het Jaar van de Adder

Aanleiding

Hoewel de langjarige trend van de adder stabiel is vertoont de soort de laatste 10 jaar een matige afname. Mede daardoor en het 15 jarig bestaan van de Werkgroep Adderonderzoek Nederland (WAN) is 2015 door RAVON uitgeroepen tot 'Jaar van de Adder'. De adder is dit jaar extra onder de aandacht gebracht middels diverse activiteiten bij natuurliefhebbers en terreinbeheerders. De activiteiten werden samen met de WAN georganiseerd. Hoogtepunt was het addersymposium, gehouden op vrijdagmiddag 18 september.

Addersymposium

Het addersymposium vond plaats in zalencentrum de Twee Marken in Maarn. Dat er veel belangstelling was bleek uit de

volle zaal. Onder de deelnemers waren onder andere addergeïnteresseerden, herpetologen, vrijwilligers, terreinbeheerders en ecologen van adviesbureaus. Raymond Creemers, teamleider bij RAVON, was de dagvoorzitter. Hieronder volgt van elke lezing een korte samenvatting.

Samenvattingen

15 jaar WAN en adderonderzoek (Pedro Janssen)

Als oprichter en voorzitter van de WAN deed Pedro Janssen de aftrap. In 15 jaar is een "idee" uitgegroeid tot een succesvolle werkgroep, met gedreven vrijwilligers en een enthousiaste stuurgroep. Hoogtepunten zijn onder andere de vele populatieonderzoeken, stages, onderzoeken (telemetrie, genetisch, adderbeten), publicaties, internationale samenwerking en het Slangenportaal. Wij hebben zin in de komende jaren. Op naar het 25 jarig jubileum."

De geschiedenis van het adderonderzoek op de Meinweg (Ton Lenders)

Ton Lenders gaf een lezing over de geschiedenis van het adderonderzoek op De Meinweg. Van de eerste systematische inventarisatie in de jaren zeventig tot de oprichting van het Nationaal Park De Meinweg (met als symbool de adder) en het Beschermingsplan Adder. Belangrijk punt in zijn verhaal is dat de goede samenwerking met de terreinbeheerder er voor zorgt dat suggesties van optimalisering van de adderhabitat veelal op korte termijn worden overgenomen en uitgevoerd.

Resultaten van meer dan 12 jaar adderonderzoek op het Hijkerfeld (Rolf van Leeningen)

Op het Hijkerfeld wordt al sinds 1999 onderzoek gedaan naar de adderpopulatie. Ondertussen zijn er al meer dan 10.000 adderwaarnemingen geregistreerd. Vorig jaar verscheen een rapportage waarin de resultaten van 12 jaar onderzoek zijn uitgewerkt. Rolf ging in deze presentatie kort in op een aantal van deze resultaten zoals leeftijden, seizoensmigratie en actieradius.

Natuurbeheer voor de adder. Lessen uit de praktijk (Jeroen van Delft)

Vanuit zijn ervaring met natuurbeheer voor reptielen ging Jeroen in zijn presentatie in op natuurbeheer gericht op de adder. Met veel fotomateriaal en ervaringen uit de praktijk liet Jeroen zowel goed als niet goed uitgevoerd beheer zien. Grootschalig denken maar kleinschalig uitvoeren is een belangrijk credo.

Dagvoorzitter Raymond Creemers opent het symposium voor een volle zaal. (Foto's: Johann Prescher en Pedro Janssen)

Adder Film (Peter Keijsers)

Deze film van Peter laat een bijna volledig beeld zien van de adder in het Meinweggebied en het adderonderzoek dat daar wordt uitgevoerd.

De gevolgen van een heidebrand in het leefgebied van een populatie adders (Jelmer Groen)

Op 13 maart 2015 heeft er in het Fochteloërveen een flinke brand gewoed. Deze brand werd aangestoken in het gedeelte van het gebied waar Jelmer Groen onderzoek doet naar adders. In deze lezing gaf Jelmer een beeld van de omstandigheden direct na de brand en de resultaten in de periode na de brand.

Flitspresentatie - Kansen en bedreigingen voor adders op de Regelbergen (Wilco van den Berg)

Adders op de Regelbergen vormen een deelpopulatie van de meta-populatie in Boswachterij Kootwijk. Sinds 2000 leken de aantallen op de Regelbergen toe te nemen, vanaf 2009 nemen de aantallen echter af. Wilco ging in zijn lezing in op mogelijke verklaringen.

Flitspresentaties - Adderbeten! Hemmes en daarna (Pedro Janssen)

In 1973 publiceerde Hemmes zijn onderzoek naar adderbeten. Hij was de pionier in Nederland die rapporteerde over adderbeten. Van de periode voor en na Hemmes zijn adderbeten vastgelegd via historisch onderzoek, huisartsen benadering, RIVM, literatuur en registratie via website. Pedro ging kort in op een aantal resultaten.

Adders over de grenzen (fotopresentatie) (Ron Krol)

Deze fotopresentatie met foto's van Ron Krol en Pedro Janssen liet de addersoorten van Europa en hun leefomgeving zien.

Deels in portretten, maar ook in hun leefomgeving. Van skipistes met ijsplaten tot in kleine Franse tuintjes, van warme, droge rotshellingen tot vochtige bosranden en van akkerlanden tot kerkhoven; adders zijn er te vinden.

De "vergeten" adderhabitats – sleutel tot het behoud van adderpopulaties!? (Dirk Bauwens)

Een interessante lezing van Dirk over de zomerhabitats van adders. In deze presentatie werd een beschrijving gegeven van deze habitats die in het Groot Schietveld (Vlaanderen) buiten de traditionele heideterreinen liggen en waar in de lage landen nog maar weinig onderzoek naar is gedaan. Behoud en beheer van die terreinen kan mogelijk van fundamenteel belang zijn voor het voortbestaan van de adderpopulaties.

Adderbeten in NW-Europa uit de 19^e en 20^e eeuw geanalyseerd (Rob Lenders)

Mensen lopen al eeuwenlang beten op van adders. De frequentie en de gevolgen van adderbeten zijn in de loop der tijd echter niet altijd hetzelfde geweest. Op basis van een analyse van bijna 2.800 historische adderbeten probeerde Rob in zijn lezing een antwoord te geven op de mogelijke oorzaken hiervan.

Tekst: Rolf van Leeningen & Pedro Janssen

Sprekers Ton en Jeroen aan het woord.
(Foto's: Johann Prescher)

Bijvangst plaatjesonderzoek

Plaatjesonderzoek voor reptielen levert soms verrassend resultaat op. Deze foto ontvingen wij van Bastiaan Walpot, gemaakt op landgoed Boschoord tijdens zijn plaatjesonderzoek naar reptielen. Naast veel hazelwormen trof hij ook een ringslang aan. Op facebook toonde Bastiaan een foto van een adder die lekker samen met een ringslang onder een plaatje lag.

(Foto's: Bastiaan Walpot)

